

Zimski ples.

Oj, to je veselje in radostni hrup
tam zunaj na snežni poljani,
godala že piskajo, raja že ples
v orjaški tej zimski dvorani.

Iz biserov samih zložena so tla,
da vse se žari in leskeče,
in solnce nebeško se vtrinja, blešči
in siplje sem žarke mameče.

Čuj, dete, čuj pazno, sneženi tam mož
pa svira na sveče ledene,
in v besnih vrtincih se burja drvi,
zavita v tenčice meglene.

Vse drevje strmi in začudeno zre
to burno in blazno divjanje,
grohot se oglašča v visokih vrhek
in votlo, oholo bučanje.

Cvetko Golar.

Mladi prirodoznanec.

Piše dr. S. Bevk.

(Dalje.)

ko so se ti pa take kroglice vendar naredile, pretisni lep skozi čisto krpo iz platna v drugo skudelico. To lepilo je izvrstno, žal le, da se prav kmalu pokvari: v par dneh postane kisló in vodeno in ni več rabljivo. Treba ga je vedno sveže pripravljati. No, če se ti zdi zamudno ali ti je nevšečno vedno delati ta lep, si naredi enkrat za vselej naslednje vrste lep, ki se ne pokvari na mesece in mesece.

En del zdrobljene arabske gume zmešaj s 3 deli dekstrina, prilij 7 delov vode in kuhaj to zmes kakor mizarski klej v vodi. Če prideniš pozneje nekaj kapljic amonjaka, postane lep še boljši. To lepilo rabimo mrzlo in je prav izbornó.

Papir pritrdiš na ploščevino s knjigoveškim lepom, ki mu moraš pridejati za desetino njegove teže venecijanskega terpentina, raztopljenega v vinskem cvetu. Za raztopljenje se vzame trikrat več vinskega cveta kakor terpentina. — Tudi šelak, raztopljen v močnem vinskem cvetu, rabimo v ta namen.

Za lepljenje papirja na steklo nam rabi zopet drugo lepilo, ki se napravi tako-le: 30 gramov zdrobljene gume raztopi v 30 g gorke vode; potem prideni 30 g v mrzli vodi namočene želatine in 20 kapljic glicerina. Vse to se kuha v vodi, kakor smo pri mizarskem kleju povedali, ter pridno meša, dokler se popolnoma ne raztalí. Nato prideni 1 ali 2 kapljici karbolne kisline, in lep je gotov.

Plutovino na steklo, steklo na steklo ali steklo na železo je najpripravnejše pritrditi s pečatnim voskom. Oba konca, ki jih hočemo zlepiti, ali vsaj enega izmed njiju precej močno segrejemo, da se pečatni vosek preveč hitro ne strdi, in potem oba dela močno pritisnemo skupaj. Čim bolj smo stisnili, tem manj voska ostane med obema kosoma, in vosek drži toliko čvrsteje. — Ako kosov ne smemo segreti (n. pr. plutovino), tedaj raztopimo vosek v močnem vinskem cvetu in nanesimo s čopičem to raztopnino na oba dela, ki jih hočemo združiti. — Pečatni vosek ne sme priti pozneje v dotiko z vinskim cvetom, ker ga ta raztopi. Za take slučaje moramo lepiti le z arabsko gumo ali z belim ruskim klejem, ki ga ravno tako skuhamo kot mizarski klej. Teh lepil vinski cvet ne raztopi.

Toliko vobče o lepilih; če bo treba pri kaki pripravi še posebnega lepa, ga hočemo na dotičnem mestu omeniti in povedati, kako ga pripravimo. — Omeniti pa moramo še nekaj, preden preidemo h glavnemu namenu tega spisa. Prav dostikrat bo namreč treba stekleno cev ali ploščo odrezati, ukriviti ali zožiti, in zato menimo, da je najbolje, če kar naprej povemo, kako to naredimo, da nam pozneje tega ne bo treba pri vsakem slučaju ponavljati.

Za skrivljenje navadnih steklenih cevi nam služi majhna svetilka z vinskim cvetom. To si napraviš lahko sam. Iz omenjenega zabočka poišči stekleničico nizke pa široke oblike, morda tako, v kateri kupujemo tinto, ter jo dobro izperi in posuši. Nato izreži s škarjami okroglo ploščo iz ploščevine v velikosti krone ali goldinarja, jo prebij z debelim žrebljem, vtakni v nastalo luknjo cevko starega peresnika, in svetilka je v vseh svojih delih gotova. Treba je le še poskrbeti za stenj, ki ga prav po ceni kupiš ali pa narediš sam iz nitk, ki si jih iztrgal iz kake volnene krpe. Svetilke ni nalivati polne, ampak kvečjemu do dveh tretjin. Ako hočeš na tej svetilki ukriviti stekleno cev, jo drži na vsakem koncu z eno roko v plamenu, in sicer vedno na istem mestu ter jo suči okolo podolžne osi, da se okroginokrog dobro ogreje. Sedaj jo prični polagoma kriviti in ko si jo dovolj ukrivil, jo vzemi iz plamena in drži toliko časa v roki, da se precej ohladi. Svetilke ne smeš upihniti, ampak ugasni jo s tem, da povezneš na plamen kozarček ali pokrov ploščevinaste škatlice.

Če je treba stekleno cev na enem koncu zožiti, jo držiš ravno tako z obema rokama v plamenu kakor poprej ter vrtiš, samo da je ne ukrivljaš, ampak nalahko in polagoma oba konca vlečeš enega od drugega. Kadar si ju popolnoma razpotegnil, odščipni s kleščami ost, da se pokaže primerna odprtina, in obtali ostrino v plamenu. Ako pa hočeš cev zavariti, ravnaš ravno tako, le podržiš sedaj cev toliko časa v plamenu, da se odprtina zavari.

Odrežemo stekleno cev tako-le: S trdo pilo zapili cev okroginokrog, kjer jo hočeš odrezati, primi oba konca s cunjo ter bolj trgaj kakor lomi, in cev se razdeli prav gladko v oba konca. Nastale ostre robove obtališ v plamenu vinskega cveta.

Širje cevi kakor tudi manjše steklenice in kozarce odbijemo prav lepo tudi na naslednji način. Na desni in levi strani od one črte, v kateri nameravaš odbiti steklo, obvij dotično cev ali steklenico parkrat s papirnatom trakom in ga priveži s sukancem. Prostora med obema obvezama naj bo 2—3 mm. Potem obvij prazni prostor enkrat z močno nitjo ter oba konca niti priveži na dve nogi prevrnjenega stola ali obrnjene mize, primi z vsako roko za en konec cevi ali steklenice in jo hitro drgni od enega konca niti proti drugemu. Pri tem se steklo in nit močno ogrejeta. Navadno nit pregori, če pa ne, prične smrdeti, in v tem trenutku polij cev z mrzlo vodo: videl boš, da se ločita oba konca kaj gladko drug od drugega na segreti črti. Ker so robovi odbitih delov jako ostri, jih je nevarno jemati v roke, dokler nisi robov s pilo prav na lahko opilil ali v plamenu otalil.

Steklene šipe razrezavati je težje delo. Tudi če imaš steklarski demant, se ti ne bo lahko posrečilo, kosa pravilno odrezati. Zato je najbolje, da ti odreže kosec, ki ga rabiš, steklar sam. Ložje kakor z demantom je rezati steklo s takoimenovanim steklarskim ogljem. Če bo treba, bomo pozneje povedali, kako to oglje pripravljamo in kako režemo z njim.

Preden napravimo končno piko za danes, vas opominjamo še, dragi bralci, da je vedno in pri vseh opravilih, ki smo jih in jih bomo opisali, treba pozornosti in previdnosti. Steklo prijemlji s cunjo v roko, razbeljene reči zagrabi s kleščami. Nobene reči ne delaj na mizi sami, ampak podloži vedno desko ter na tej lepi ali kuri s svojo svetilko. Če se boš držal tega opomina, ti bodo pripravljala naša navodila le veselje in ne bodo nikdar vzrok jezi ali celo palici.

(Dalje.)

Snežna poljana.

Ah, tako sladkó,
ah, tako mehko
poljubilo je solnce poljano,
ko vzelo od nje je slovo . . .

»Oj, žarki blesteči mogočnega solnca,
kam deli ste ogenj svoj žgoči?
Oj, zlato, mogočno ti solnce moje,
kje tvoji poljubi so vroči? . . .

In govorila je snežna poljana
pa je zasnivala,
zvezdice božje so zrlle nanjo,
ko pokoj nebeški je vživala.

Ah, solnček preljubi, ne pomniš li več
dehtečega mladoletja,
ti solnček preljubi, ne pomniš li več
žarečega mojega cvetja? . . . «

Pa jo zbudilo je solnčece žarno
v jutru iz sladkega sna,
pa zablíščala je snežna poljana
kot bila bi zlata vsa.

Radoš.

